

28. Курс цивільного процесу : [підручник] / за ред. В.В. Комарова ; Національний університет «Юридична академія України ім. Я. Мудрого». – Х. : Право, 2011. – 1352 с.

29. Правосуб'єктність органів судової влади (Глава III. § 2) / К.В. Гусаров ; под ред. В.В. Комарова // Проблеми науки громадянського процесуального права. – Х. : Право, 2002. – С. 113-126.

30. Siałkowska v. Poland, no. 8932/05, ECHR 2007 / HUDOC [Електронний ресурс]. – Режим доступу : [http://hudoc.echr.coe.int/rus#{"itemid":\["001-79887"\]}](http://hudoc.echr.coe.int/rus#{).

31. Antonicelli v. Poland, no 2815/05, ECHR 2009 / HUDOC [Електронний ресурс]. – Режим доступу : [http://hudoc.echr.coe.int/rus#{"itemid":\["001-92615"\]}](http://hudoc.echr.coe.int/rus#{).

32. Сімейний кодекс України : Закон України від 10.01.2002 № 2947-III // Офіційний вісник України. – 2002. – № 7. – Ст. 273 (01.03.2002).

33. Menchinskaya v. Russia, no. 42454/02, ECHR 2009 / HUDOC [Електронний ресурс]. – Режим доступу : [http://hudoc.echr.coe.int/rus#{"itemid":\["001-90620"\]}](http://hudoc.echr.coe.int/rus#{).

УДК 347.12:(342.727:007)(477+4)

ПРОБЛЕМА ДОТРИМАННЯ ПРАВА НА ІНФОРМАЦІЮ У КРАЇНАХ ЄС: ЦИВІЛЬНО-ПРАВОВИЙ АСПЕКТ

Костова Н.І., к. ю. н.,
доцент кафедри цивільного права
Національний університет «Одеська юридична академія»

Стаття присвячена аналізу одного з фундаментальних і суперечливих прав людини – права на інформацію. Прослідковано історію імплементації цього права в Європейському Союзі, вивчена його реалізація у Хартії Європейського Союзу про основні права людини. Обґрунтовано висновок, що право на інформацію має політико-правову, комплексну природу та з розвитком людського суспільства буде поступово розширюватися і коригуватися для забезпечення повноправної участі громадян у політичному, соціально-економічному та культурному житті.

Ключові слова: *Європейський Союз, право на інформацію, Хартія прав людини.*

Статья посвящена анализу одного из фундаментальных и противоречивых прав человека – права на информацию. Прослежена история имплементации этого права в Европейском Союзе, изучена его реализация в Хартии Европейского Союза об основных правах человека. Обоснован вывод, что право на информацию имеет политико-правовую, комплексную природу и с развитием человеческого общества будет постепенно расширяться и корректироваться для обеспечения полноправного участия граждан в политической, социально-экономической и культурной жизни.

Ключевые слова: *Европейский союз, право на информацию, Хартия прав человека.*

Kostova N.I. THE PROBLEM OF COMPLIANCE WITH THE RIGHT TO INFORMATION IN THE EU COUNTRIES: THE CIVIL AND LEGAL ASPECT

The article is devoted to the analysis of one of the fundamental and contradictory human rights – the right to information. The history of implementation of this right in the European Union is traced, its implementation in the The Charter of Fundamental Rights of the European Union is studied. The conclusion is substantiated that the right to information has a politico-legal, integrated nature and with the development of human society will gradually expand and be adjusted to ensure the full participation of citizens in political, socio-economic and cultural life.

Key words: *the European Union, right to information, the Charter of Human Rights.*

Постановка проблеми. Розвиток сучасних інформаційних технологій та розширення можливостей відстеження суспільних процесів є факторами актуалізації обраної теми. Сучасність і нагальна необхідність розгляду проблеми доступу до інформації в аспекті цивільного права багато у чому зумовлена стрімким визнанням інформації, провідним стимулом для розвитку багатьох сфер людської діяльності. Доступ до інформації в Європейському Союзі (далі – ЄС) регулює як національне законодавство окремих країн, так і загальноєвропейські правові акти. Фактично, окремі галузі права у Західній Європі визначають функціонування правових режимів інформації, характеризують об'єкт інформації, називають умови, при яких інформація підлягає законодавчому захисту.

Ступінь розробленості проблеми. Ця тема довгий час залишається у фокусі зарубіжних дослідників. Серед них можна назвати:

Г. Госпела (Howard Gospel) Г. Локвуда (Graeme Lockwood) і П. Вільмана (Paul Willman). Ці вчені вивчають проблеми реалізації права на інформацію, пов'язані з працевлаштуванням, а також дотриманням інших права трудящих.

Дослідження проблеми забезпечення цивільного права на інформацію останнім часом активно ведуться як в Україні, так і за її межами. Серед вітчизняних учених, які займаються даною темою, слід назвати В.В. Попко, який вивчав юридичну природу ЄС. Н.Б. Белоусова дослідила основні принципи, напрямки та особливості формування у цьому політичному об'єднанні інформаційного суспільства. Порівняльний аналіз міжнародної законодавчої бази, у тому числі, і по проблемах права на інформацію було проведено російськими вченими С.П. Євсєєвим, О.Г. Королем, В.В. Огурцовою. Е.Ф. Цокур вивчив питання співвідношення конституційного і цивільного підходів до права на інформацію.

А.Г. Бикова присвятила ряд статей процесу реалізації права на інформацію у РФ і ЄС.

Мета статті – дослідити процес імплементації права на інформацію у країнах ЄС у цивільно-правовому аспекті.

Виклад основного матеріалу. Більшість правознавців називає право на доступ до інформації основним інформаційним правом. Воно містить право кожного громадянина вільно шукати інформацію, а також отримувати її від інших громадян, які володіють їй відповідно до закону. Серед принципів забезпечення права на інформацію виділяють: 1) доступність та відкритість інформації; 2) достовірність та повноту інформації; 3) своєчасність надання інформації; 4) дотримання обмежень, встановлених законодавством; 5) захист права на доступ до інформації.

Історія розширення цивільного права на інформацію сягає своїм корінням у XVIII століття. Ще у далекому 1766 році Швеція прийняла перший у світі закон, що регламентував доступ до інформації. Він встановлював свободу друку, у тому числі свободу писати та поширювати матеріали про уряд, суд і парламент. У законі, який був частиною конституції Швеції, визнавалося, що свобода преси залежить від доступу до інформації та для цього «в усі архіви повинен бути дозволений вільний доступ з метою копіювання документів або отримання їх завірених копій». Як ми бачимо, вже перша спроба імплементації громадянського права на інформацію являла собою реалізацію комплексного підходу до можливостей громадян, дозволяла створити у шведському суспільстві стан відкритості та гласності роботи державних органів, підтримати публічність влади.

У 1789 р. «Декларація прав людини і громадянина» у Франції встановила у ст. 14, що серед іншого громадяни мають право стежити за змінами у податковому законодавстві та його використанні. Для французів дана поправка щодо права громадян на інформацію мала велике значення, оскільки Велика Французька революція і почалася власне з конфлікту між Генеральними Штатами і королем, який примушував парламент до прийняття все нових і нових податків.

У 1946 р. Резолюція № 59 Генеральної Асамблеї ООН про свободу інформації закріпила право на інформацію для всіх країн – членів ООН: «Свобода інформації є основоположним правом і є пробним каменем усіх свобод, які освячуються Організацією Об'єднаних Націй. Свобода інформації має на увазі право збирати, передавати і публікувати новини по всіх усядах без кайданів. Таким чином, це важливий фактор у досягненні успіху зі сприяння миру і прогресу» [1]. На жаль, у багатьох державах, що входили в ООН право громадян на інформацію дотримувалося лише формально. Наприклад, сумно відомі факти замовчування у Радянському Союзі Чорнобильської катастрофи 1986 р., які привели до незворотних наслідків для здоров'я і життя для багатьох тисяч громадян СРСР.

Теорія лібералізму передбачала, що громадяни з самого народження наділені певними правами: на життя, власність, справедли-

вий суд і т. і. Право на доступ до інформації у рамках держави, з точки зору цивільного права, є логічним розвідком основоположних прав, оскільки громадяни виступають не просто об'єктом державної політики, а рівноправними учасниками політичного процесу і, відповідно, повинні мати право, що дозволяє їм отримувати інформацію для забезпечення участі у державних справах. Багато країн створюють спеціальні відділи і департаменти, які займаються вирішенням даної проблеми, а також проводять необхідні консультації, налагоджують співпрацю з громадянським суспільством [2, с. 42].

Австрія, Нідерланди, Польща, Угорщина і деякі інші країни ЄС передбачили право громадян на інформацію у національних конституціях. Всі держави, розробляючи подібні правові норми, стикаються з парадоксальним завданням, оскільки необхідно забезпечити громадянам право на інформацію і одночасно зберегти конфіденційність даних, розголошення яких могло б завдати шкоди державним інтересам.

Уряд ЄС у програмному документі «European Governance – A White Paper» у 2001 р. заявив про те, що незалежно від того, яким чином розробляються і приймаються політичні рішення в організації, це повинно відбуватися відкрито і публічно. Спеціально створена комісія була уповноважена надавати громадянам актуальну та оперативну інформацію про підготовку політичних рішень, підтримувати тісну взаємодію з громадянським суспільством, створити систематичний діалог з представниками регіональних та місцевих органів влади [3, с. 2-3].

Для того, щоб гармонізувати національне законодавство країн-членів ЄС, у 2000 р. була прийнята Хартія основних прав Європейського Союзу, яка містить основні принципи захисту права громадян на інформацію. Ст. 8 цього документа регламентує захист відомостей особистого характеру: «1. Кожна людина має право на охорону, яка стосується відомостей особистого характеру. 2. Ці відомості повинні використовуватися відповідно до встановлених правил з певною метою і на підставі дозволу заінтересованої особи або на інших правомірних підставах, передбачених законом. Кожна людина має право на доступ до інформації, що належить до нього, зібраних відомостей і має право добиватися внесення у них виправлень. 3. Дотримання цих правил підлягає контролю з боку незалежного органу»[4].

Ст. 11 Хартії захищає свободу вираження своєї думки і свободу інформації: «1. Кожна людина має право на свободу вираження поглядів. Це право містить свободу дотримуватися своїх поглядів, одержувати і поширювати інформацію та ідеї без будь-якого втручання з боку органів державної влади і незалежно від державних кордонів.» [4].

Ст. 41 обумовлює право на належне управління, пов'язане з використанням інформації державними органами: «1. Кожна людина має право на неупереджений, справедливий розгляд його справи упродовж розумного строку інститутами і органами Євро-

пейського Союзу. 2. Дане право передбачає, зокрема: 1) право кожної людини висловити свою думку, до того, які до нього персонально будуть застосовані заходи, які можуть спричинити несприятливі для нього наслідки; 2) право кожної людини на доступ до інформації стосуються його матеріалів при дотриманні законних інтересів конфіденційності, а також професійної та комерційної таємниці; 3) обов'язок адміністративних органів мотивувати прийняті рішення» [4].

Ст. 52 Хартії передбачає, що будь-яке обмеження прав і свобод, визнаних Хартією, має бути передбачено законом і не суперечити духу прав і свобод. Обмеження можуть застосовуватися у разі, якщо вони відповідають загальним цілям, визнаним Європейським Союзом, або необхідні для захисту прав і свобод інших людей [4].

Висновки. Отже, право на інформацію виступає у країнах ЄС одним із фундаментальних громадянських прав. Його імплементація пройшла тривалий шлях від програмних документів і національних законів до загальноєвропейських законодавчих актів. Очевидно, що право на інформацію має політико-правову, комплексну природу. Вона виражається у тому, що інформація дозволяє

громадянам реалізовувати інші права: право на свободу слова, на здоров'я і т. і. Таким чином, можна обґрунтувати тезу, що еволюція людського суспільства у великій мірі детермінована розширенням і коригуванням права на інформацію, оскільки воно дозволяє забезпечити повноправну участь громадян у політичному, соціально-економічному та культурному житті. У майбутніх дослідженнях, присвячених даній темі, представляється доцільним вивчити проблему застосування законодавства, яке гарантує право на інформацію у країнах Європейського Союзу.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Скликання міжнародної Конференції з питання про свободу інформації А / RES / 59 (I) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.un.org/ru/ga/1/docs/1res.shtml>
2. Грембергер Марк. Громадяни як партнери. Керівництво ОЕСР з інформування, консультацій та активної участі суспільства в розробці політичного курсу : пер. з англ. / Марк Грембергер. – М. : Всесвіт, 2002.
3. European Governance A White Paper. Commission of the European Communities. – Brussels, 25.7.2001. – P. 2-3.
4. Хартія основних прав Європейського Союзу. Європейський Союз; Хартія, Міжнародний документ від 07.12.2000 // Сайт Верховної Ради України. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/994_524.

УДК 347.12

ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ МЕДИЧНОГО ТУРИЗМУ В УКРАЇНІ

Лісничка О.М., здобувач

кафедри цивільного права № 1

Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого

Стаття присвячена дослідженню стану правового регулювання медичного туризму в Україні. Висвітлено поняття медичного туризму, його види та передумови виникнення як комерційного виду діяльності.

Ключові слова: медичний туризм, право пацієнта на лікування за кордоном, транскордонні медичні послуги, телемедицина.

Статья посвящена исследованию состояния правового регулирования медицинского туризма в Украине. Освещены понятие медицинского туризма, его виды и причины возникновения как коммерческого вида деятельности.

Ключевые слова: медицинский туризм, право пациента на лечение за рубежом, трансграничные медицинские услуги, телемедицина.

Lisnycha O.M. LEGAL SETTLEMENT OF MEDICAL TOURISM IN UKRAINE

The article investigates the state of legal regulation of medical tourism in Ukraine. Deals with the concept of medical tourism, its types and predictors of how commercial activity.

Key words: medical tourism patient's right to treatment abroad, cross-border health care, telemedicine.

Постановка проблеми. У наш час в Україні стрімко розвивається такий вид комерційної діяльності, як медичний туризм. Існує перелік нормативних актів, які сприяють розвитку ринку медичного туризму у державі та відповідають європейським стандартам. Проте, в Україні досі не створено механізмів впливу на діяльність посередницьких структур із надання медичних послуг, цінового аналізу послуг закордонних медичних закладів, відсутня система контролю якості такого лікування та захисту прав українських гро-

мадян під час отримання медичних послуг в інших країнах.

Ступінь розробленості проблеми. Діяльність у сфері медичного туризму стала предметом дослідження таких вітчизняних і закордонних науковців: О. Покотило, С. Антонова, К. Діденко, Є. Рижкової, К. Ріхтера та ін.

Проте, у наведених дослідженнях відсутні пропозиції щодо законодавчого врегулювання медичного туризму, зокрема, діяльності медичних провайдерів, що й обумовлює актуальність обраної теми.